



# Stabiliserings- och associeringsavtal mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Bosnien och Hercegovina, å andra sidan

---

## Sammanfattning

Utskottet tillstyrker i detta betänkande regeringens förslag (prop. 2008/09: 81) om att godkänna stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Bosnien och Hercegovina, å andra sidan.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

# Innehållsförteckning

Sammanfattning .....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut .....	3
Redogörelse för ärendet .....	4
Ärendet och dess beredning .....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll .....	4
Bakgrund .....	4
Utvecklingen i Bosnien och Hercegovina .....	6
Sverige och Bosnien och Hercegovina .....	6
EG och Bosnien och Hercegovina .....	7
Avtalets innehåll .....	7
Utskottets överväganden .....	8
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag .....	9
Propositionen .....	9

## Utskottets förslag till riksdagsbeslut

### **Stabiliserings- och associeringsavtal mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater å ena sidan och Bosnien och Hercegovina å andra sidan**

Riksdagen godkänner stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Bosnien och Hercegovina, å andra sidan. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:81.

Stockholm den 12 mars 2009

På utrikesutskottets vägnar

*Göran Lennmarker*

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Urban Ahlin (s), Gustav Blix (m), Carina Hägg (s), Anne-Marie Pålsson (m), Kerstin Lundgren (c), Kent Härstedt (s), Kenneth G Forslund (s), Walburga Habsburg Douglas (m), Kerstin Engle (s), Alf Svensson (kd), Carin Runeson (s), Holger Gustafsson (kd), Mats Sander (m), Kalle Larsson (v) och Max Andersson (mp).

# Redogörelse för ärendet

## Ärendet och dess beredning

Europeiska unionens råd beslöt den 7 november 2005 att bemyndiga Europeiska gemenskapernas kommission att inleda förhandlingarna med Bosnien och Hercegovina om ett stabiliserings- och associeringsavtal mellan å ena sidan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och å andra sidan Bosnien och Hercegovina.

Förhandlingarna inleddes den 25 november 2005 och avslutades i december 2007. Synpunkter har inhämtats från berörda myndigheter och Sverige har deltagit i samtal med företrädare för kommissionen och medlemsstaterna under förhandlingsprocessen med Bosnien och Hercegovina. Avtalet undertecknades av parterna vid rådets möte i Luxemburg den 16 juni 2008. Innan avtalet kan träda i kraft ska det godkännas av parterna. Ett interimsavtal (ISAA) trädde i kraft den 1 juli 2008.

Avtalet i svensk lydelse finns fogat som bilaga till proposition 2008/09:81.

## Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i proposition 2008/09:81 att riksdagen godkänner stabiliserings- och associeringsavtal mellan å ena sidan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och Bosnien och Hercegovina å andra sidan.

I propositionen lämnas vidare en redogörelse för avtalets bakgrund, utvecklingen i Bosnien och Hercegovina, Sveriges och EG:s bilaterala relationer med Bosnien och Hercegovina samt avtalet innehåll.

## Bakgrund

Europeiska unionen har åtagit sig en central roll i uppgiften att säkerställa varaktig fred och stabilitet på västra Balkan. Åtagandet i regionen motiveras inte enbart av humanitära skäl utan även av att de tidigare konflikterna i regionen strider mot det vidare målet att säkerställa fred och uppnå välstånd i hela Europa. Att främja en stabil och säker utveckling i länderna på västra Balkan är avgörande för att uppnå detta mål och det mest verkningfulla redskapet för detta är integration i EU.

I april 1997 antog rådet en regional strategi som fastslog politiska och ekonomiska villkor för utvecklandet av bilaterala relationer med Bosnien och Hercegovina, Förbundsrepubliken Jugoslavien (nuvarande Serbien), Kroa-

tien, Makedonien och Montenegro. Villkoren hade anknytning till bl.a. demokrati, rättsstatsprincipen, mänskliga rättigheter, minoriteters rättigheter och övergången till marknadsekonomi.

Kommissionen lade i maj 1999 fram det förslag om att förstärka EU:s regionala strategi för länderna på västra Balkan genom en stabiliserings- och associeringsprocess som nu är vägledande för utvidgningen i regionen. Processen utgör ett övergripande ramverk för ländernas integration i EU och vilar på ett löfte om ett framtida fullvärdigt unionsmedlemskap. Den huvudsakliga beståndsdel i stabiliserings- och associeringsprocessen består av ingåendet av s.k. stabiliserings- och associeringsavtal (SA-avtal) under förutsättning att de relevanta politiska och ekonomiska villkoren har uppfyllts. Vid ingåendet av ett SA-avtal förbinder sig landet att inleda en anpassning av nationell lagstiftning till EU:s regelverk. Avtalen innehåller bestämmelser om bl.a. politisk dialog, gradvis upprättande av ett frihandelsområde, samarbete på ett stort antal områden, inklusive rättsliga och inrikes frågor, samt krav på länderna att utveckla regionalt samarbete i regionen.

Stabiliserings- och associeringsavtalen kompletterades av det omfattande biståndsprogrammet Community Assistance for Reconstruction, Development and Stabilisation (CARDS) för västra Balkan. CARDS har ersatts av Instrumentet för förmedlemskapsstöd (IPA) som trädde i kraft i januari 2007. EU:s anslag till IPA väntas uppgå till 4,47 miljarder euro för perioden 2008–2010. I november 2000 beviljades länderna förmånliga handelspreferenser som ger ca 95 % av industri- och jordbruksvarorna från regionen tullfritt tillträde till gemenskapsmarknaden.

Stabiliserings- och associeringsprocessen möjliggör en progressiv anpassning till EU på basis av ländernas individuella förutsättningar och möjligheter. Mot denna bakgrund presenterade kommissionen i oktober 2005 en rapport i vilken det konstaterades att Bosnien och Hercegovina var redo för förhandlingar om ett SA-avtal. Den 7 november 2005 fick kommissionen mandat att inleda förhandlingar om ett SA-avtal med Bosnien och Hercegovina. Förhandlingarna inleddes den 25 november 2005.

SA-avtalets undertecknande den 16 juni 2008 föregicks av utdragna förhandlingar om reform av polisväsendet. Polisreformen var ett krav från EU:s sida för att underteckna SA-avtalet. Ett interimsavtal (ISAA) trädde i kraft den 1 juli 2008. Detta avtal gör det möjligt för parterna att kunna tillämpa gemenskapskompetens i SA-avtalet, liksom de områden som rör handeln redan innan SA-avtalet ratificerats av alla deltagande länder.

Tidigare har stabiliserings- och associeringsavtal undertecknats med Makedonien, Kroatien, Albanien och Montenegro (se prop. 2001/02:156, bet. 2001/02:UU14, rskr. 2001/02:226, prop. 2002/03:11, bet. 2002/03:UU3, rskr. 2002/03:100 respektive 2006/07:30, prop. 2007/08:164, bet. 2008/09:

UU5, rskr. 2008/09:20). Ett SA-avtal med Serbien undertecknades den 29 april 2008 och kommer att träda i kraft då kravet på fullgott samarbete med den internationella krigsförbrytartribunalen i Haag uppfyllts.

### **Utvecklingen i Bosnien och Hercegovina**

Bosnien och Hercegovina tillhörde tidigare det forna Jugoslavien. 1992 utropade Bosnien och Hercegovina självständighet från Jugoslavien. Internationellt erkännande av ett självständigt Bosnien och Hercegovina utlöste starka serbiska protester, vilka snart eskalerade till det grymma krig som kom att prägla Bosnien och Hercegovina under den första halvan av 1990-talet. Kriget fick sitt slut i och med det fredsavtal som slöts i Dayton 1995.

Bosnien och Hercegovina är en starkt decentraliserad statsbildning. Landet består av två s.k. entiteter med vidsträckta maktbefogenheter på bekostnad av de gemensamma statliga institutionerna: entiteten Federationen Bosnien och Hercegovina som domineras av bosniaker och bosnienkroater samt entiteten Republika Srpska som domineras av bosnienserber. Landets högsta organ är det kollektiva presidentrådet som består av tre medlemmar, en bosniak, en bosnienkroat och en bosnienserb. Rådet kan endast fatta beslut med konsensus. För att säkra freden sändes en Nato-ledd internationell fredsstyrka, Ifor, om 60 000 soldater från mer än 20 länder. Den civila delen av fredsöverenskommelsen skulle övervakas av en hög representant som har kommit att spela en central roll för utvecklingen i Bosnien och Hercegovina. Ansvaret för den internationella närvaron övergick 2004 till EU när Eufor, operation Althea, tog över. För närvarande finns ca 2 500 soldater i Bosnien och Hercegovina, som genom sin närvaro ska bidra till säkerhet och stabilitet. Sverige avvecklade i april 2008 Försvarmaktens 15 år långa närvaro i landet.

Bosnien och Hercegovina är medlem i en rad internationella organisationer vid sidan av FN, bl.a. Europarådet och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

### **Sverige och Bosnien och Hercegovina**

Sverige erkände Bosnien och Hercegovinas suveränitet den 22 maj 1992 i samband med landets inträde i FN och har haft en ambassad på plats i Sarajevo sedan 1995. Sverige bedriver ett aktivt samarbete med Bosnien och Hercegovina på flera samhällsområden. Besök och kontakter på politisk nivå, biståndsinsatser i Bosnien och Hercegovina, näringslivskontakter samt turism präglar de bilaterala relationerna. Det svenska utvecklingssamarbetet med Bosnien och Hercegovina är omfattande, och landet är ett av Sveriges största biståndsmottagarländer. Det totala stödet till Bosnien och Hercegovina under de gångna tio åren överstiger tre miljarder kronor. Det svenska biståndet har i dag huvudsakligen inriktats på byggandet av en hållbar stat samt ekonomisk utveckling och uppgår årligen till ca 200 mil-

joner SEK. Sverige har också en betydande grupp invandrare från före detta Jugoslavien, däribland från Bosnien och Hercegovina. Detta är ett resultat av både arbetskraftsinvandring på 1960-talet och flyktingmottagande i samband med Balkankrigen på 1990-talet. I samband med kriget 1992–1995 tog Sverige emot över 60 000 bosniska flyktingar. I dag finns ca 80 000 personer med bosniskt ursprung i Sverige, varav drygt 50 000 fått svenskt medborgarskap. Sverige har ingått ett bilateralt avtal med Bosnien och Hercegovina om dubbelt medborgarskap (SÖ 2006:5).

## **EG och Bosnien och Hercegovina**

Stabiliserings- och associeringsavtalet kommer att bli den första mer omfattande avtalsförbindelsen mellan EG och Bosnien och Hercegovina. I avvaktan på avtalets ratificering har ett interimsavtal (ISAA) ingåtts för att handels- och handelsrelaterade frågor i stabiliserings- och associeringsavtalet ska kunna träda i kraft tidigare. EU är inom ramen för de Europeiska gemenskaperna den största bilaterala biståndsgivaren i Bosnien och Hercegovina. Sedan 1991 uppgår EU:s sammanlagda bistånd till Bosnien och Hercegovina till ca 25 miljarder kronor. Sedan den 1 januari 2007 åtnjuter Bosnien och Hercegovina omfattande stöd inom ramen för den Europeiska kommissionens förmedlemskapsstöd (IPA). Inom ramen för IPA har för 2008 ca 780 miljoner kronor öronmärkts för Bosnien och Hercegovina. Det mest prioriterade området för detta bistånd är administrativ kapacitetsuppbyggnad, rättsliga och inrikes frågor, den privata sektorns uppbyggnad, anpassning till EU-standard inom miljö och jordbruk samt det regionala samarbetet. Bosnien och Hercegovina har även möjlighet att delta i EU:s olika gemenskapsprogram.

## **Avtalets innehåll**

Avtalet innehåller bestämmelser om samarbete på en rad områden, bl.a. politik, ekonomi och handel. Avtalet ger även en ram för ett rättsligt samarbete och identifierar den gemenskapsrättsliga lagstiftning med vilken Bosnien och Hercegovina måste harmonisera sin egen lagstiftning för att på ett effektivt sätt kunna delta i den europeiska integrationsprocessen.

Europeiska gemenskapen, Europeiska atomenergigemenskapen samt medlemsstaterna är avtalsparter å den ena sidan. Avtalet omfattar 135 artiklar, sju bilagor och sju protokoll med ytterligare tillägg. Bilagorna och protokollen utgör en integrerad del av avtalet. Avtalet reglerar bl.a. frågor inom den gemensamma handelspolitikens områden. På detta område har EG exklusiv kompetens att sluta avtal. De delar av avtalet som rör handel och handelsrelaterade frågor trädde i kraft den 1 juli 2008 med anledning av interimsavtalets ikraftträdande.

## Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar inledningsvis att stabiliserings- och associeringsavtalen utgör en central del av EU:s politik gentemot länderna på västra Balkan. De utgör grundvalen för ländernas politiska, ekonomiska och rättsliga närmande till EU och till andra europeiska samarbetsstrukturer. I ett längre perspektiv är samtliga länder som omfattas av stabiliserings- och associeringsprocessen potentiella kandidater för anslutning till EU. Under tecknandet av stabiliserings- och associeringsavtalet med Bosnien och Hercegovina i Luxemburg den 16 juni 2008 innebar en milstolpe i landets strävan att integreras i EU.

Utskottet anser, liksom regeringen, att avtalet skapar förutsättningar och ramar för arbetet med att åstadkomma stabilitet, fred och en positiv ekonomisk, social och kulturell utveckling i regionen. Det stöder likaså de allmänna strävandena mot en hållbar utveckling.

Avtalet innehåller bestämmelser om bl.a. politisk dialog, definierar ett brett spektrum av samarbetsområden samt skapar förutsättningar för ökad frihandel mellan gemenskapen och Bosnien och Hercegovina, vilket i sin tur bidrar till ökad ekonomisk integration och tillväxt för parterna. Därtill bidrar avtalet till en fortsatt utveckling för demokrati, rättsstat och mänskliga rättigheter. Ur svensk synvinkel är det därför av stor vikt att stabiliserings- och associeringsavtalet med Bosnien och Hercegovina ingås.

Utskottet anser att ingåendet av stabiliserings- och associeringsavtalet med Bosnien och Hercegovina sänder en viktig signal till länderna på västra Balkan om medlemsstaternas fortsatta engagemang i regionen inom ramen för stabiliserings- och associeringsprocessen.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts tillstyrker utskottet att riksdagen godkänner stabiliserings- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och Bosnien och Hercegovina.



BILAGA

## Förteckning över behandlade förslag

## Propositionen

*Proposition 2008/09:81 Stabiliserings- och associeringsavtal mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Bosnien och Hercegovina, å andra sidan:*

Riksdagen godkänner stabilisering- och associeringsavtalet mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater, å ena sidan, och Bosnien och Hercegovina, å andra sidan (avsnitt 7).